

Райська Діана,
студентка 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
Науковий керівник: **Чикуркова А.Д.,**
д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ПЛАНУВАННЯ ЯК ФУНКЦІЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ ПРОДУКЦІЇ В ПІДПРИЄМСТВІ

Управління розглядається як процес, оскільки робота для досягнення мети за допомогою іншої – це не якась одноразова дія а серія безперервних взаємопов'язаних дій. Ці дії, кожна з яких сама по собі процесом, дуже важливі для успіху організації. Їх називають управлінськими функціями. Кожна управлінська функція також є процесом, тому що складається із серії взаємопов'язаних дій. Процес управління – це є загальна сума всіх функцій, а саме: планування; організація; мотивація; контроль. Ці чотири первинні функції управління об'єднанні зв'язуючими процесами комунікації і прийняття рішення.

Менеджер перш за все повинен вміти формувати мету (ціль) роботи, тобто займатися її плануванням. Сучасний керівник має володіти різноманітними способами організаційного планування, з допомогою яких він може приймати своєчасні, науково обґрунтовані рішення. Автор під плануванням розуміє відносно відокремлений вид управлінської діяльності, який визначає перспективу й майбутній стан організації [1, с.46]

Планування – це процес розробки і прийняття цільових установок кількісного і якісного характеру з визначенням шляхів найефективнішого їх досягнення. Це установки, що розробляються у вигляді “дерева цілей”. Функція управління – це частина управлінської діяльності, а планування є однією із функцій управління. Планування в управлінні – це:

1. концентрація цілей управління в системі показників фінансово-

господарської діяльності підприємства;

2. розробка стратегії і тактики діяльності, орієнтованої на досягнення цілей менеджменту.

З погляду менеджменту функція “планування” полягає в розробці змісту та послідовності дій для досягнення сформульованих цілей.

План підприємства, який враховує працю людей і рух ресурсів має силу наказу для вказаних у ньому осіб і структурних одиниць. У плані чітко і докладно зазначаються:

- мета діяльності підприємства та його структур за плановий період, кількісно виражена системою встановлених показників, із зазначенням конкретних видів випуску продукції та характеру роботи;

- методи і терміни ув'язки засобів і цілей;
- етапи і терміни виконання робіт;
- виконавці плану за термінами і видами робіт;
- методи, етапи і засоби контролю виконання плану [2, с. 32].

Планування - це цілеспрямована інтелектуальна діяльність людей, що має на меті визначення цілей і завдань функціонування певних систем (підприємство, район, держава) та шляхів і методів досягнення цих цілей і завдань. Тобто планування передбачає прийняття заздалегідь рішень про те, що робити, коли робити, хто і як буде робити, проектування бажаного майбутнього та ефективних шляхів його досягнення. Образно кажучи, планування – це міст між нашим нинішнім становищем і тим, якого ми прагнемо [3, с.12].

Система централізованого управління породила відповідну ідеологію директивного планування, яка розглядала план як закон, який не можна змінювати і необхідно обов'язково виконувати. Ринкова система господарювання орієнтує підприємство на планування як неперервний процес передбачення змін зовнішнього середовища та адаптації внутрішніх факторів виробництва для розвитку і подальшого зростання [1, с.9]

Таким чином, призначення планування, як функції управління, полягає в намаганні завчасно врахувати за можливістю всі внутрішні та зовнішні

фактори, що забезпечують сприятливі умови для нормального функціонування і розвитку підприємств. Воно передбачає розробку комплексу заходів, які визначають послідовність досягнення конкретних цілей з урахуванням можливостей найефективнішого використання ресурсів кожним виробничим підрозділом і всією фірмою. Тому планування повинно забезпечити взаємозв'язку між окремими структурними підрозділами фірми, які включають всю технологічну ланку: наукові дослідження і розробки, виробництво та збут. Ця діяльність опирається на виявлення та прогнозування споживчого попиту, аналіз й оцінку наявних ресурсів та перспектив розвитку господарської кон'юнктури. Звідси випливає необхідність зв'язку планування з маркетингом та контролем з метою постійного коригування показників виробництва і збуту слідом за змінами попиту на ринку.

За ринкових умов, постійної мінливості зовнішнього і внутрішнього середовища діяльності підприємства вкрай важливо створити передумови для адекватної динамічної збалансованості та мобільності виробництва. Навіть ідеально збалансований в початковий період план не гарантує, що в процесі його виконання не виникне диспропорцій від впливу різноманітних чинників. Принцип збалансованості вимагає також планування ресурсного забезпечення готовності до швидкої та адекватної реакції на зміни в умовах господарювання, які спричинені загостренням конкуренції[3, с.7].

Принцип адекватності системи планування щодо об'єкту та умов його діяльності виходить з того, що оскільки ринкове середовище обумовлює постійну мінливість продукції підприємства, його виробничої та організаційної структури, технологій та факторів виробництва, оскільки методи планування, показники та розділи планів, організація самого процесу їх розробки повинні постійно переглядатись, а при необхідності — розроблюватись та застосовуватись поліпшені або принципово нові методи та процедури планування (табл.1).

Тобто в протилежність наступального руху при екстраполяції інтерполятивний метод передбачає зворотний рух — від встановленої мети та відповідного кінцевого значення планових показників з обчисленням

проміжних їх величин.

Таблиця 1

Рівень ринкової конкуренції та особливості систем планування діяльності підприємства

Рівень конкуренції	Відсутність конкуренції або її незначний характер	Значна або досконало розвинута конкуренція
Основне відображена в планах підприємницька мета	Зростання прибутку шляхом збільшення обсягів виробництва та продажу товарів стабільної номенклатури	Зростання прибутку зарахунок збільшення частки ринку, освоєння нових ринкових сегментів, інтенсивного оновлення продукції (послуг)
Тип стратегічного планування	Довгострокове (на 10, 15, 20 років), екстраполятивного типу, що має на меті збереження або посилення в майбутньому тенденцій минулого стосовно факторів виробництва	Довгострокове (на період, що визначається рівнем динамізму зовнішнього середовища), інтерполятивного типу, тобто виходячи із стратегічної цілі або системи цінностей, що встановлюються на основі прогнозів розвитку зовнішніх факторів
Завдання тактичного (поточного планування)	Максимально можливе використання внутрішніх резервів виробництва, нарощування виробничого потенціалу при незмінному його призначенні	Реалізація передумов, етапних завдань досягнення стратегічних цілей, максимально швидка реакція виробництва на зміни ринкової кон'юнктури, створення резервів мобільності виробництва

Джерело: [4, с.12].

Найбільш точним є нормативний метод планування, суть якого полягає в тому, що планові показники розраховуються на основі прогресивних норм використання ресурсів із врахуванням їх змін в результаті впровадження організаційно-технічних заходів у плановому періоді. Зрозуміло, що застосування цього методу на підприємстві вимагає створення відповідної нормативної бази.

Узгодженість при плануванні потреб із необхідними ресурсами для їх задоволення забезпечується за допомогою балансового методу. Його суть зводиться до розробки спеціальних таблиць-балансів, в одній частині яких із різною ступінню деталізації показують всі напрямки витрачання ресурсів у відповідності із потребами, а в другій — джерела надходження цих ресурсів. В процесі розробки балансу має бути вирішене таке основне завдання: забезпечити рівність між вказаними двома частинами балансу. Баланси на підприємстві розробляються для різних видів ресурсів (матеріальні, трудові, фінансові). Матричний метод планування є подальшим розвитком балансового методу і являє собою побудову моделей взаємозв'язків між виробничими підрозділами та показниками.

Отже, найважливішою функцією управління підприємством є планування його діяльності. Планування являє собою процес визначення цілей, які підприємство передбачає досягти за певний період, а також засобів, шляхів та умов їх досягнення. Воно об'єднує структурні підрозділи підприємства загальною метою, надає усім процесам однонаправленість і скоординованість, що дозволяє найбільш повно і ефективно використовувати наявні ресурси, комплексно, якісно та якомога швидко вирішувати різноманітні завдання управління.

Список використаних джерел

1. Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством (графічне моделювання) / В.Г. Герасимчук. К.: КНЕУ, 2000. 360 с.
2. Гук М.М. Планування сільськогосподарського виробництва. К.: Урожай, 1992. 278 с.
3. Чикуркова А.Д., Горіховський М.В. Конкурентоспроможність як складова розвитку фермерських господарств: теоретичний аспект. Науковий журнал "Причорноморські економічні студії". 2016. Вип. 12, Ч. 1. С. 5-9
4. Покропивний С.Ф. Бізнес-план: технологія розробки і обґрунтування. К.: КНЕУ, 1998. 208 с.